

SENTÈNCIA DE 20 DE DESEMBRE DE 2005

Contracte de societat civil: concepte i perfecció del contracte.- Contracte de societat civil: diferències amb el contracte de participació en els beneficis.- Recurs d'apel·lació: qüestions noves en el recurs.- Prova de testimonis.- Càrrega de la prova.- Valoració de la prova

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY i M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- La representació processal del Sr. Artur G.P. va presentar demanda contra la Sra. Justa P.F. en data 29 de març del 2001, sol·licitant que es constatés la renúncia del seu mandant a la societat existent entre ell i la Sra. P.F. que tenia per objecte l'explotació del negoci conegut com "I.M." i la seva dissolució, que es declarés la responsabilitat de la part defenent pels danys que eventualment s'haguessin produït per la seva negligència o la de les persones designades per ella per gestionar la societat i es procedís a la liquidació de la mateixa fixant els crèdits i deutes que havien de ser pagats per la societat a terceres persones i als socis, les quantitats que la demandada hagués de pagar a la societat en reparació dels danys que li hagués causat la seva gestió i els béns i drets que pertanyien als dos socis i que haurien de ser atribuïts a cada un d'ells tenint en compte la seva participació en la societat.

II.- En data 3 de maig del 2001 la representació processal de la Sra. Justa P.F. va contestar a la demanda manifestant que el Sr. Arturo G. era un simple empleat de la societat "I." i que si rebia una gratificació del 33% dels beneficis no era per que en fos soci, sinó que es tractava d'una comissió que ella li va concedir de bona

voluntat ja que es tractava del seu nebot i per tal d'afavorir la seva integració en l'empresa i la seva dedicació al treball com empleat de la mateixa, raó per la què demanava la desestimació íntegra de la demanda.

Les parts van presentar oportunament els seus escrits de rèplica i dúplica reiterant els seus arguments.

III.- L'Honorable Tribunal de Batlles va dictar Sentència en data 31 de maig del 2005 estimant la demanda presentada, constatant la renúncia del Sr. Artur G.P. a la societat que tenia per objecte explotar el negoci "I.M." i declarant la dissolució de la mateixa. Estimava també la procedència de liquidar la societat, fixant els crèdits i deutes que havien de ser pagats per aquesta a terceres persones i als socis, els béns i drets que pertanyien als dos socis i que haurien de ser atribuïts a cada un d'ells tenint en compte la seva participació en la societat i tot això d'acord amb l'informe pericial obrant a les actuacions i amb imposició de les costes del procediment a la part defenent.

IV.- En data 19 de setembre del 2005 la representació de la Sra. Justa P.F. presenta recurs contra la Sentència d'instància i, pels arguments recollits en les seves conclusions, demana la seva revocació, declarant la improcedència de totes les peticions formulades per part del Sr. Artur G. i condemnant-lo al pagament de les costes processals. Subsidiàriament demana que, en el cas d'estimar-se l'existència històrica d'una societat civil entre la Sra. P.F. i el Sr. G. per l'explotació i gestió del negoci "I.M.", es revoqui també la citada Sentència procedint a la seva liquidació i fixant els crèdits i deutes que havien de ser pagats per la societat a tercers i als socis, però sols fins l'any 1997 en què el Sr. G. va abandonar el seu treball al negoci i els drets que pertanyien als dos socis fins el mateix any. D'altra banda, demanava també que aquesta liquidació es dugués a terme en base a una intervenció pericial contradictòria, o bé en base a un perit tercer nomenat per la Batllia, però mai d'acord amb la pericial presentada a instància de l'agent, imposant a aquesta les costes del procediment o subsidiàriament declarant-les d'ofici corresponent a cada part suportar les pròpies.

Ha actuat com a magistrat ponent la M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI.

FONAMENTS DE DRET

I.- El punt cabdal que cal resoldre per tal de donar resposta a les pretensions de les parts en el present procediment és si el Sr. Artur G. i la Sra. Justa P.F. van formar una societat civil per tal de gestionar el negoci "I.M." o bé si aquell era sols un empleat d'aquest, perquè sols en el primer cas es poden estimar les pretensions de la part agent.

És cert que a les actuacions no trobem cap document en el què es formalitzi la constitució d'una societat civil entre les parts en el present procediment, no obstant, el contracte de societat és un contracte consensual i de bona fe que es perfecciona pel mer consentiment dels socis, sense que sigui necessari per la seva validesa que es respecti cap forma concreta en la seva constitució. D'altra banda, el consentiment pot manifestar-se de forma expressa o fins i tot tàcita, com posa de relleu el Digest 17,2,4, sense que sigui rellevant la prova de què en altres ocasions la demandada va reflectir en un document la constitució d'una determinada societat, ja que tampoc és obligatori que les declaracions de voluntat constituents siguin tàcites i les parts poden preferir redactar un contracte privat o públic en el què aquestes es reflecteixin o no fer-ho així.

El criteri que la societat civil pot consistir en una situació de fet es clar a la jurisprudència andorrana, com destaca la STCF de 3 de juliol de 1956, ja que, com posa de relleu la Sentència d'aquest Tribunal de 13 de febrer de 1997, en ocasions la societat neix d'una continuïtat d'actes més que no pas d'un acte concret, i per poder apreciar la seva existència, vigència i adscripció a la vida real és suficient acreditar una explotació en comú o la participació en els seus rendiments de diverses persones, fets que només es poden explicar i deduir per la concurrència d'uns lligams i

d'uns comportaments que demostrin i estructurin en definitiva la "societas".

II.- Si l'existència d'una societat es dedueix de l'explotació en comú d'un negoci i de la participació de diverses persones en els seus rendiments, cal destacar que en el cas present no es discuteix que el Sr. G. va participar en l'explotació del negoci "I.M." juntament amb les altres dues sòcies i no sols això, sinó que, malgrat la recurrent ho negui, va signar com a part beneficiària una pòlissa de crèdit amb un límit de 25.000.000 ptes. en relació amb el citat negoci, ja que així ho acredita una certificació de l'entitat "Andbanc" (foli 163) de la qual no hi ha motius per dubtar, actuació que no va fer quan es tractava d'altres negocis i que posa de relleu que el què és objecte del present litigi el gestionava amb un nivell molt alt de decisió i responsabilitat front a tercers, actuació que difícilment és compatible amb la qualitat de mer empleat.

D'altra banda, també és pacífic que rebia una participació en els beneficis d'aquest negoci del 33%, com es pot observar als documents dels folis 30, 42, 46, 54 o 63, i aquest percentatge no sols és molt alt per entendre'l com una comissió, sinó que es correspon amb que rebia en un principi tant la part defenent com l'altre sòcia del mateix, la Sra. Núria T., encara que amb la defunció d'aquesta la defenent va adquirir les seves participacions i va passar a cobrar un 66% dels beneficis en front del 33% de l'actor, i aquest fet també es contradiu amb la possibilitat que el Sr. G. fos un mer empleat de l'empresa, ja que no és lògic que l'incentiu que se li concedeix a un empleat, per molt que es dediqui al negoci, sigui igual a la participació a la què tenen dret els seus socis. D'altra banda, la recurrent podia beneficiar al seu nebot amb l'import que volgués, degut a l'afecte que diu que li professava, però això no justifica que l'altre sòcia, que no s'ha manifestat que tingués cap lligam ni de parentiu, ni d'amistat amb el demandant, fes el mateix.

III.- Aquest treball i aquestes comissions s'expliquen, segons la recurrent, pel fet que el Sr. G. era empleat seu i rebia aquesta participació en els beneficis com a comissió per implicar-lo en la gestió del negoci. No obstant, l'actuació en front el Banc va més

enllà que el que es correspondria amb el treball d'un empleat, la participació que rep és igual a la d'un soci i en els documents abans esmentats i en el que s'aporta al foli 68 es fa referència a la part agent com a "soci" junt amb la Sra. P.F. i la Sra. T..

En el mateix sentit, cal posar de relleu que els testimonis que s'aporten a les actuacions declaren que l'agent era soci del negoci i si bé és veritat que els Srs. Francesc GI. (foli 401 en relació al 145) i Santiago M. (foli 394 en relació al 146) eren antics empleats de "I.M.", ni s'ha provat que existís cap tipus d'enemistat amb la recurrent, ni han estat tatxats per ella. D'altra banda, tant el Sr. Paulí A., que va instal·lar el sistema informàtic del negoci fa 10 o 15 anys i que des de llavors l'ha vingut mantenint de forma ininterrompuda, com el Sr. Manuel Angel M.C., que com economista va liquidar els béns i negocis que tenien en comú la Sra. Justa P.F. i la Sra. Nuria T., entre els quals, malgrat el que afirma la recurrent, declara que hi havia la participació d'aquesta darrera en la societat "I.M.", manifesten igualment que el Sr. Artur G. era soci del negoci (folis 395 en relació al 147 i 398 en relació al 151) i tant un com l'altre afirmen saber-ho per haver tingut accés a la documentació de l'empresa.

Per aquestes raons, i precisament perquè es valoren conjuntament totes les proves aportades, cal concloure que, tal com ell afirma, el demandant era soci del negoci "I.M." amb una participació del 33% dels seus beneficis ja que els fets esmentats no poden tenir cap altre explicació, sense que front a ells es pugui argumentar que la denominació de "soci" emprada en la documentació que consta a les actuacions era fruit d'un error, com diu la recurrent, ni sigui rellevant que l'actor no hagi provat com va adquirir el 33% de la participació social que reivindica posseir, quan del conjunt de la prova que consta a les actuacions es dedueix que l'agent tenia la condició de soci i quan l'aportació dels socis pot consistir en béns o en drets propietat d'ell o donats per un tercer o per un altre dels socis o consistir exclusivament en l'aportació d'una activitat (Digest 17,2,6 i Codi 4,37,1).

IV.- La part recurrent afirma igualment el fet de no aportar a les actuacions tota la documentació del negoci

tal com se li demanava responia a la seva negativa a admetre que la part agent fos soci de "I.M.", de tal manera que sols si la petició de l'adversa en aquest sentit prosperava tenia sentit exigir la presentació de la documentació sol·licitada. No obstant, és evident que en el supòsit que el Tribunal estimés les peticions de la part agent era precis disposar de la documentació que es reclamava per tal de liquidar el negoci i cap perjudici podia patir la recurrent pel fet d'aportar-la si finalment es desestimava la demanda, ja que l'argument que els motius que tenia el Sr. G. per demanar-la eren accedir a una documentació confidencial per servir-se'n com competidor està mancat de tota prova, quan a més com a mínim fins l'any 1997 el demandant ja disposava de tota la informació sobre el negoci del què era soci i quan està clar que la seva finalitat al presentar la demanda era obtenir la participació a la què estimava tenir dret sobre els beneficis del mateix.

V.- Per un altre cantó la recurrent afirma que no és possible liquidar la societat en base al dictamen que consta a les actuacions aportat per la part agent i que cal una pericial contradictòria o un perit tercer independent nomenat per la Batllia. No obstant, si la recurrent no va sol·licitar una pericial contradictòria en el seu moment i si no va participar en la proposada per l'adversa per les raons que fossin no pot ara al·legar que cal un peritatge imparcial o que la seva participació era necessària, de tal manera que en tot cas serà en execució de sentència a on l'Honorable hauria de decidir sobre aquest extrem.

VI.- Subsidiàriament al·lega la recurrent que en tot cas el Sr. Artur G. va renunciar a la seva condició de soci l'any 1997, ja que amb el lliurament de les claus va desistir i abandonar la seva reivindicació de la condició de soci, raó per la què els crèdits i deutes que hagin de ser pagats per la societat a tercers i als socis s'hauran de fixar en relació a aquesta data i els drets dels socis que els hi hagin de ser atribuïts hauran de ser anteriors a aquell moment. Malgrat això, tampoc la petició subsidiària de l'adversa no es pot prendre en consideració, fonamentalment perquè es tracta d'una qüestió nova que no es pot introduir en aquesta instància sense causar una greu indefensió a la part contrària, però tenint en compte també que la recurrent en cap

moment ha presentat una prova de que el Sr. G. hagués renunciat a la condició de soci, sense que el deixar de treballar a l'empresa pugui portar a presumir la renúncia a la seva condició i quan a més a més al balanç de situació del negoci dels anys 2002 a 2003, aportat per la recurrent i que consta al foli 314, apareix com a creditor "Arturo", raó per la què cal entendre que en aquell moment encara es considerava a la part agent com a soci del negoci i creditor de part dels seus beneficis.

VII.- En desestimar-se el recurs procedeix imposar les costes del mateix al recurrent d'acord amb el que disposa el Codi 7,51,5.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació de la Sra. Justa P.F. contra la Sentència dictada en data 1 de maig del 2005 per l'Honorable Tribunal de Batlles que confirmem íntegrament amb imposició de les costes d'aquest recurs a la part recurrent

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-